

Reetta Jansson

Kristiina Kirjanen

Tanja Nieminen

Tiia Rantala

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sairaanhoitaja (AMK)

Opinnäytetyö, 2020

TEHOSTETUN PALVELUTALO VUOLLEKODIN LÄÄKEHOIDON TOTEUTTAMISEN OPAS

TIIVISTELMÄ

Reetta Jansson, Kristiina Kirjanen, Tanja Nieminen ja Tiia Rantala
Tehostetun palvelutalo Vuollekodin lääkehoidon toteuttamisen opas
26 sivua ja 4 liitettä
Marraskuu 2020
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Hoitotyön koulutusohjelma
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto,
Sairaanhoitaja (AMK)

Turvallisen lääkehoidon saavuttamiseksi on kehitetty lääkehoidon suunnitelma, josta tulee käydä muun muassa ilmi jokaisen ammattikunnan oikeudet toteuttaa lääkehoitoa. Jokaisella ammattikunnalla on erilaiset oikeudet toteuttaa lääkehoitoa. Lääkehoitoon liittyy vastuu ja erilaiset lääkehoidon tehtävät. Eri ammattikunnille on erilaiset osaamisvaatimukset, miten kukin ammattihenkilö pystyy suoriutumaan tehtävistään ja vastuustaan. Osaamisvaatimusten varmistaminen on tärkeää, jotta jokainen voi hankkia lisäkoulutusta ja saada erillisiä lupia lääkehoidon toteuttamiseen (Valvira. Lääkehoidon toteuttaminen).

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa lääkehoidon toteuttamisen opas Vuollekodille, joka liitetään osaksi Vuollekodin lääkehoitosuunnitelmaa. Opinnäytetyömme tavoitteena oli selkiyttää Vuollekodin lääkehoidon vastuita ja toteuttamisen prosessia. Prosessi sisältää lääkehoidon toteuttamistietämyksen lisäämistä sekä lääkehoitolupien selkiyttämistä lääkehoidon turvallisuus huomioon ottaen.

Työelämälähtöinen opinnäytetyömme suunniteltiin yhteistyössä Vuollekodin toiminnanjohtajan Johanna Ruususen sekä vastaavan sairaanhoitajan Johanna Rannan kanssa. Teoreettisena perustana käytimme kansallisia ohjeita kertovaa materiaalia, joita ovat esimerkiksi lait ja suositukset sekä Vuollekodin oma lääkehoitosuunnitelma.

Asiasanat: lääkehoito, lääkelupa, oikeus ja lainsäädäntö

ABSTRACT

Reetta Jansson, Kristiina Kirjanen, Tanja Nieminen and Tiia Rantala
Enhanced service house Vuollekotki guide to implementing medication
26 pages and 4 appendices
November 2020
Diaconia University of Applied Sciences
Bachelor's degree in Health care
Registered nurse

In order to achieve a safe pharmacotherapy plan in a health care department a plan of medical treatment should be composed. The plan should include for example the licences of each profession to carry out medical treatment. Each profession has different requirements for competence and how they can practice their assignments and responsibilities. It is important to determine the competence requirements so that everyone can get vocational further education and training according to their own capabilities and get separate licences to implement medical treatment (Valvira. Lääkehoidon toteuttaminen).

The purpose of our thesis was to produce a guide for a safe medical treatment for a nursing home Vuollekotki, which will be implemented for the medical treatment plan of Vuollekotki. The aim of our thesis was to clarify the responsibilities of medical treatment and the implementation process. The process includes increasing knowledge in medical treatment and clarification of medical licences concerning safety of medical treatment.

Working life oriented thesis was planned in cooperation with executive director Johanna Ruusunen and responsible nurse Johanna Ranta from Vuollekotki. The theoretical basis consists of for example an introduction of national laws and recommendations and the medical treatment plan of Vuollekotki.

Keywords: medical treatment, medicine permission, legal and legislation

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET	5
3 TURVALLINEN LÄÄKEHOITO	6
4 LÄÄKEHOITOA OHJAAVA LAINSÄÄDÄNTÖ.....	8
5 LÄÄKEHOIDON OSAAMISEN VERKKOKOULU	10
6 LÄÄKEHOIDON TOTEUTUS AMMATTIKUNNITTAIN.....	12
6.1 Sairaanhoitaja.....	12
6.2 Sairaanhoitajaopiskelija	13
6.3 Lähihoitaja/perushoitaja	14
6.4 Lähihoitajaopiskelija	15
7 VUOLLEKODIN LÄÄKEHOIDON TOTEUTUS.....	17
8 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	19
9 POHDINTA	21
LÄHTEET	24
LIITE 1 Saatekirje	27
LIITE 2 Vuollekodin lääkehoidon lupa ja osaamisvaatimukset lääkehoidon toteutuksessa	28
LIITE 3 Lääkehoidon toteutumisen opas.....	33
LIITE 4 Palautelomake	36

1 JOHDANTO

Lääkehoidon merkitys hoitotyössä on suuri. Työntekijän ja esimiehen vastuulla on turvallisen lääkehoidon toteuttaminen. Esimiehen tehtävänä on mahdollistaa koulutukset sekä perehdytykset työntekijöilleen. Työntekijän vastuulla on pitää huolta omasta ammatillisesta osaamisestaan (Valvira, i.a.).

Tehostetussa palvelutalo Vuollekodissa on haasteena jokaisen eri ammattiryhmän oikeudet toteuttaa lääkehoitoa. Heidän pyynnöstään teimme opinnäytetyönä lääkehoidon toteuttamisen oppaan, joka liitettiin Vuollekodin lääkehoidosuunnitelmaan. Tämä toimii opinnäytetyömme tarkoituksena. Oppaassa kerrotaan selvästi, mitä kukin ammattiryhmä saa työpaikallaan tehdä ja mitä heidän täytyy suorittaa saadakseen lääkeluvat. Lääkelupien jälkeen he pääsevät toteuttamaan turvallista lääkehoitoa Vuollekodissa. Opinnäytetyömme tavoitteena oli selkiyttää Vuollekodin lääkehoidon vastuita ja toteuttamisen prosessia.

Kävimme Vuollekodissa esittelemässä lääkehoidon toteuttamisen oppaan ja keräsimme palautteen. Palautelomakkeessa oli valmiina kolme kysymystä, jotka olivat: mitä hyödyllistä ja mitä epäselvää oppaassa oli ja mitä muuta palautetta haluavat oppaasta kertoa. Palautelomakkeiden perusteella vielä muokkasimme lääkehoidon toteuttamisen opasta, jotta Vuollekoti sai heille sopivan oppaan.

Opinnäytetyössämme haimme tietoa lääkehoidon osaamisvaatimuksista, lääkehoidon toteuttamisoikeuksista eri ammattikunnittain ja siitä, mitkä lait ohjaavat sosiaali- ja terveysalalla lääkehoitoa. Tämän pohjalta tuotimme tehostetulle palvelutalo Vuollekodille lääkehoidon toteuttamisen oppaan.

2 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa tehostetun palvelutalo Vuollekodin työntekijöiden lääkehoidon toteuttamisen opas, joka tulee olemaan osa lääkehoidonsuunnitelmaa. Opas auttaa heitä huomioimaan lääkehoidon kannalta tarvittavia seikkoja, kuten oikeudet, velvollisuudet ja rajoitukset, mitä he suorittavat ennen, kun saavat toteuttaa lääkehoitoa.

Opinnäytetyömme tavoitteena oli selkiyttää Vuollekodin lääkehoidon vastuita ja toteuttamisen prosessia. Prosessi sisältää lääkehoidon tietämyksen lisäämistä sekä lääkehoitolupien selkiyttämistä lääkehoidon turvallisuus huomioon ottaen.

Opinnäytetyömme yhteistyökumppanina oli tehostettu palvelutalo Vuollekoti, joka toimii Kokemäellä. Vuollekodissa on 44 asukaspaikkaa, jotka on eroteltu neljään osastoon, Tammentupa, Koivutupa, Pionitupa ja Omenatupa. Asukkaat ovat Vuollekodissa ikäihmisiä. Vuollekodin omistaa Vuollekodin kannatusyhdistys ry. Vuollekodin toiminnanjohtajana toimii Johanna Ruusunen, joka antoi meille idean opinnäytetyöhömme. Opinnäytetyömme perustuu Vuollekodin sairaanhoitajan Johanna Rannan ja toiminnanjohtaja Johanna Ruususen kanssa tehtyihin sopimuksiin, jotta Vuollekotiin saadaan selkeä lääkehoidon toteuttamisen opas.

3 TURVALLINEN LÄÄKEHOITO

Potilasturvallisuus on osa turvallista lääkehoitoa. Lääkehoitosuunnitelmassa on otettava huomioon käytettävät lääkkeet ja potilaskohtaiset ominaisuudet. Työyksikön on otettava huomioon lääkeaineiden riskit ja haittavaikutukset potilaille (Inkinen, Volmanen & Hakoinen 2015, 16–17). Yleisimmin lääkepoikkeamia esiintyy kiireessä, henkilökunnan resurssipuutteen vuoksi sekä lääkelistojen virheellisyyksien vuoksi (Pitkälä, Rajaniemi ja Pinola 2020.)

Lääkehoitosuunnitelma on turvallisen lääkehoidon perusta. Lääkehoitosuunnitelman lisäksi lääkehoitoa toteutetaan lakisääteisten ohjeiden mukaan ja potilasturvallisuussuunnitelmaa noudattaen. Työyksiköissä lääkehoitosuunnitelmassa keskitytään heille tulleiden ongelmien ratkontaan, jotta lääkitysturvallisuus taataan. Riski virheisiin kasvaa lääkehoitoa toteuttaessa, jos toimintayksikössä on useampi lääkevalmiste ja lääkevalmisteesta useampi annosmäärä (mg). Riskinä on potilasmäärä, PKV eli pääasiassa keskushermostoon vaikuttavat lääkkeet, opioidit ja useat riskilääkkeet. Eritasoinen hoitohenkilökunta, potilaiden useat siirtotilanteet ja potilaiden hoitotilat sekä koneet ja laitteet lisäävät myös riskiä. Potilaalle on kerrottava tulleesta lääkevirheestä ja lääkepoikkeama on kirjattava potilastietojärjestelmään (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2016, 7–8, 13).

Lääkehoito kuuluu keskeisiin hoitokeinoihin, jonka toteutuksesta päättää lääkäri. Lääkehoidon toteuttajana toimii hoitaja, joka toimii sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä. Niihin kuuluvat esimerkiksi sairaalat, terveyskeskukset, vanhainkodit sekä kotihoito. Lääkehoidon toteutus kuuluu ammatillisen koulutuksen saaneiden lähi- ja perushoitajien sekä sairaanhoitajien työhön. Työnantaja päättää työpaikalla työnjaosta sekä ammattiryhmille kuuluvista työtehtävistä. Työntekijältä vaaditaan lääkehoitokoulutus, osaamisen varmistaminen sekä tarvittaessa kirjalliset luvat, joiden vaatimuksista päättää työnantaja. Potilaiden turvallisuus taataan riittävällä, koulutetulla sekä osaavalla henkilökunnalla (Valvira, i.a.).

WHO:n laatiman tarkistuslistan avulla voidaan ennalta ehkäistä useampia lääkehoidossa tapahtuvia virheitä. Tarkistettavat osa-alueet ovat oikea annos, oikea lääke, oikea aika, oikea antoreitti sekä oikea potilas. Lääkehoidossa tapahtuvia virheitä ehkäistään myös kaksoistarkastuksella ennen lääkkeen päättymistä potilaalle. Kaksoistarkastus tarkoittaa kahden eri henkilön tai yhden eri aikaan tai eri tekniikalla toteutettavaa lääkkeen tarkastusta (Valvira, i.a.).

Potilaan säännöllistä lääkitystä toteutetaan lääkelistaa noudattaen, joka mahdollistaa sujuvan lääkehoidon ilman ylimääräistä kirjaamista. Sen sijaan kirjaetaan, mikäli lääkityksessä esiintyy poikkeus eli lääkitys ei toteudu määräysten mukaan. Tarvittaessa annettavista lääkkeistä tehdään aina lääkkeenantomerkintä potilastietojärjestelmään. Samaa käytäntöä noudatetaan annettaessa huumausainelääkkeitä. Potilastietojärjestelmään tulee merkitä lääkehoidossa tulleista virheistä ja lääkepoikkeaman tehneistä hoitajista, sekä kertomus miksi virhe on tapahtunut. Lisäksi tehdään ilmoitus lääkityspoikkeamasta toimintayksikön käytännön mukaan esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon vaaratapahtumien raportointijärjestelmä HaiPro:hon (Valvira, i.a.).

Turvallista lääkehoitoa toteutetaan yhdessä potilaan kanssa. Potilaalle annetaan ohjausta, jotta pystyy itsenäisesti noudattamaan turvallista lääkehoitoa. Potilaalle kerrotaan lähteistä, jotka ovat turvallisia ja kehoitetaan potilasta pitämään lääkelistansa ajantasaisena, jotta saa oikeat annosmäärät kotonaan, annosmuutosten jälkeen (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2016, 12).

4 LÄÄKEHOITOA OHJAAVA LAINSÄÄDÄNTÖ

Lääkehoitoa ohjaa useat lait. Lait määrittävät lääkkeiden määräämisestä, lääkehuollosta, lääkekorvauksista, lääkkeiden varastoinnista, laitteista ja tarvikkeista. Myös lainsäädäntöä on apteekeissa ja verivalmisteiden käytössä ja käsittelyssä (Sosiaali- ja terveysministeriö, i.a.). Ammattilaiselta, joka toteuttaa lääkehoitoa, edellytetään lääkehoidon osaamista, joka muodostuu terveydenhuollon koulutuksen aikana sekä työkokemuksen karttuessa ja täydennyskoulutuksia käymällä. Lääkehoitoa toteuttavat lääkehoitoon koulutetut terveydenhuollon ammattihenkilöt (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, i.a.).

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista oikeuttaa jokaiselle vakituisesti Suomessa asuvalle henkilölle terveydenhuollon käytön, heidän terveydentilastaan ja iästään huolimatta. Potilaalla on oikeus hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon. Potilaita hoidetaan tasavertaisesti ja heidän yksityisyyttään kunnioittaen. Potilaan äidinkieli ja kulttuuri otetaan huomioon ja pyritään mahdollistamaan keskustelut hänen omalla äidinkielellään esimerkiksi tulkin avulla. Potilaalla on oikeus saada tietää hänen terveydentilastaan, hänen hoidostaan ja kaikista päätetyistä asioista, jotka hänen hoitoonsa liittyvät. Potilaalla on oikeus kuulla eri hoitovaihtoehtoista ja miten mikäkin hoito vaikuttaa ja mitä haittavaikutuksia hoidoilla voi olla. Hänelle kerrotaan asiat niin että hän ymmärtää kuulemansa, eikä käytetä ammattisanastoja. Potilaalla on myös oikeus kieltää tietojen kuuleminen, jos potilas näin haluaa. Potilaalla on oikeus nähdä hänestä kirjoitetut asiat potilasasiakirjoihin ja hänellä on oikeus pyytää muuttamaan potilaskirjoihin tehtyjä merkintöjä, jos hänestä ne ovat virheellisiä (Valvira, i.a.).

Lääkelain tarkoitus on edistää ja ylläpitää lääkkeiden käytön turvallisuutta ja tarkoituksen mukaista käyttöä. Lain tarkoituksena on lisäksi varmistaa lääkkeiden asianmukainen valmistus ja saatavuus maassa. Tämä laki koskee lääkkeitä ja niiden valmistamista, jakelua, maahantuontia, välittämistä ja myyntiä. Edellä mainitulla toiminnalla tarkoitetaan ainetta tai valmistetta, jonka tarkoituksena on sisäisesti tai ulkoisesti parantaa, lievittää tai ehkäistä sairautta tai sen oireita ihmisessä ja eläimessä (L 1987/395).

Terveystieteiden tutkimuslaitoksen tarkoitus on väestöterveyden edistäminen ja ylläpitäminen sekä lisätä väestön työ- ja toimintakykyä ja turvallista kanssakäymistä muiden kanssa. Lain tarkoituksena on väestöryhmien välisten terveyserojen kaventaminen, väestön tarvitsemien yhdenvertaisen saatavuuden, laadun sekä potilasturvallisuuden toteuttaminen. Laki vahvistaa myös asiakaskeskeisyyden sekä perusterveydenhuollon toimintaedellytyksiä ja parantaa kuntien erilaisten palveluiden välistä yhteistyötä (L 2010/1326).

5 LÄÄKEHOIDON OSAAMISEN VERKKOKOULU

Lääkehoidon osaamisen verkkokoulu on verkossa toteutettava koulutusmateriaali ja verkkokurssi, jonka avulla työntekijät voivat saada lääkehoitoluvat. Verkkokursseja on paljon erilaisia, jotta jokainen hoitoala voi valita tarvitsemansa lääkehoidon kurssit. Koulutusmateriaali on tarkoitettu lääkehoitoa toteuttaville sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille. Koulutusmateriaali perustuu Suomen sosiaali- ja terveysministeriön rakentamaan turvalliseen lääkehoitoon, jossa ammattilaisten on turvallista ylläpitää osaamistaan. Lääkehoidon osaamisen verkkokoulutusmateriaali on käytössä ympäri Suomea. Lääkehoidon osaamisen verkkokoulu ei anna lääkelupia, mutta lukemalla koulutusmateriaaleja ja suorittamalla kursseja voi nopeuttaa lääkelupaprosessia. Lääkeluvat myöntää ja allekirjoittaa aina vastaava lääkäri, ja jokaisessa työpaikassa lääkeluvat ovat toimipaikkakohtaisia (LIITE 3) (LOVe. Lääkehoidon osaaminen verkossa, i.a.).

Lääkehoidon lupa on työpaikkakohtainen ja lääkkeiden kanssa toimimiseen tarvitaan aina lupa. Lääkehoidon luvan saadakseen työntekijä tekee kokeita ja näyttöjä ja suoriutuu niistä hyväksytysti. Työntekijän lääkehoidon teorian osaamista arvioidaan kirjallisilla ja suullisilla kokeilla. Lääkkeiden annostelussa tarvittavaa lääkelasku osaamista arvioidaan lääkelaskennan avulla ja käytännön kokein. Käytännön lääkehoidon osaamista arvioidaan näytöillä. Ilman lääkelupaa työntekijä ei saa suorittaa lääkehoitoa (LIITE 3) (Potilas- ja asiakasturvallisuuden opas. 8–9).

Suomessa on monia eri verkkokoulutuksia koskien lääkehoitolupien saamista. Esimerkkejä näistä verkkokoulutuksista ovat lääkehoidon osaamisen verkkokoulutus eli LOVe (LOVe. Lääkehoidon osaaminen verkossa, i.a.), lääkehoidon ja lääkelaskujen itse opiskelu ja tenttiympäristö verkossa eli navisec (navisec. lääkehoidon verkkokoulutus, i.a.), AINO-lääkelupakoulutus verkossa (Aino ja Eino lääkehoitopalvelut. Aino-lääkelupakoulutus verkossa, i.a.) ja ProEdun verkkokoulutukset (ProEdu. Verkkokoulutukset, i.a.) (LIITE 3).

Lääkehoitosuunnitelma on oltava jokaisessa lääkehoitoa toteuttavassa yksikössä. Lääkehoitosuunnitelma selkeyttää lääkehoidon periaatteita ja auttaa vastuun jakoon. Lääkehoitosuunnitelma sisältää usean osa-alueen, joita ovat kokonaisvaltainen lääkehoito ja sen toimintatavat, lääkehoidon osaamisen ylläpitäminen ja varmistaminen, hoitohenkilökunnan vastuu työstään ja suunnitelmallinen työnjako sekä lupakäytännöt. Suunnitelmaan kuuluu myös lääkehuolto, lääkkeiden oikea antotapa ja jakaminen, potilaiden ohjaaminen lääkeshoidossa ja heille kertominen, lääkeshoidossa esiintyvien vaikutusten arviointi, kirjaaminen ja raportointi ja lääkeshoidosta tulleiden palautteiden käsittely (Sosiaali- ja terveysministeriö, i.a.).

Lääkehoitosuunnitelmassa tulee olla, miten lääkehoitoa kukin yksikkö toteuttaa ja millaista lääkeosaamista yksikössä tarvitaan. Lääkehoitosuunnitelmaa päivitetään usein, jotta se pysyy ajan tasalla ja näin voidaan toteuttaa turvallista lääkehoitoa. Lääkehoitosuunnitelmaan on merkittynä, miten ja milloin lääkehoitosuunnitelma päivitetään. Lääkehoitosuunnitelmassa tulee olla kuvaus yksiköstä, sen toiminnasta, tiloista ja henkilöstöstä ja henkilöstön vastuunjaosta ja työnjaosta. Lääkehoitosuunnitelmaan kuvataan, myös millaisia asiakkaita yksikössä on tai käy ja kuinka monta. Suunnitelmassa kerrotaan yksikön lääkeshoidonturvallisuudesta, millaisia riskejä lääkeshoidossa on esimerkiksi riskilääkkeistä ja niiden väärinkäytön ehkäisystä. Lääkehoitosuunnitelmaan kirjataan henkilöstön osaamisen varmistamisesta, lupakäytännöistä, perehdytyksestä ja täydennyskoulutuksista (Fimea. Lääkehoitosuunnitelma malli 3–4, 6, 11).

6 LÄÄKEHOIDON TOTEUTUS AMMATTIKUNNITTAIN

Erillisellä kirjallisella luvalla lähihoitaja saa antaa myös PKV-lääkeaineita luonnollista tietä eli kapseleina, tabletteina, liuoksina, silmä- ja korvatippoina, voiteina, laastareina ja peräpuikkoina. Myös pistokset ihon alle (s.c.) sekä lihakseen (i.m) ovat mahdollisia (Terveiden ja hyvinvointilaitos, 2016). Kirjallisella luvalla lähihoitajalla ovat myös lupa vaihtaa lääkkeitön perusliuosta sisältävä jatkoinfuusio (Valvira, i.a.)

Valvira eli sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto antaa oikeuden toimia sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävissä niille, jotka ovat valmistuneet laillistuneen tai nimikesuojatun terveydenhuollon ammattihenkilöksi. Edellä mainitut ammattihenkilöt saavat toteuttaa lääkehoitoa heidän koulutuksensa mukaisesti. Ennen lääkehoidon toteuttamista heidän tulee näyttää osaamisensa lääkehoidon teorianperusteista ja -laskennasta. Sairaanhoidaja on laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö ja lähihoitaja on nimikesuojattu ammattihenkilö. Lääkehoitoa toteuttavan henkilön on ymmärrettävä, että lääkehoito on osa potilaan kokonaisuhoitoa, jotta voi toteuttaa turvallista lääkehoitoa (Saano, Taam-Ukkonen 2018, 18–19).

6.1 Sairaanhoidaja

Läähoidon kokonaisuuteen kuuluu tehtävänjaot sekä läähoidon osaamisen ja toimivuuksien vastaaminen ja läähoidon toteutuksen valvonta. Sairaanhoidajien ammatillisessa koulutuksessa on laaja läähoidonkoulutus. Sairaanhoidaja toteuttaa monipuolisesti läähoidoa läähoidon osaamisen verkkokoulutuksen ja sitä kautta saatavan lääkeluvan avulla. Koulutuksen jälkeen sairaanhoidaja saa luvan toteuttaa läähoidoa kuten lääkkeiden tilaaminen, jakaminen ja antaminen luonnollista tietä ja injektiona. Sairaanhoidajat vastaavat toimintayksikön läähoidosta (Valvira, i.a.).

Sairaanhoidajan tulee näyttää osaaminen läähoidon teorianperusteista, lääkelaskennasta, laskimoon annettavasta nestehoidosta ja läähoidosta ja

rokottamisesta (Inkinen, Volmanen & Hakoinen 2015, 27). Sairaanhoitaja saa antaa luonnollista tietä annettavia lääkkeitä, injektio lääkkeitä (ihonsisäisesti, ihon alaisesti ja lihakseen) ja seurata vaikutuksia ja kirjata huomioistaan potilastietojärjestelmään. Sairaanhoitajan on seurattava lääkkeiden riittävyys ja tehtävä tarvittavat tilaukset ja tarvittaessa huolehtia lääkärille e-reseptien uusinnat (Valvira, i.a.).

Sairaanhoitaja saa selvittää potilaan lääkitykset ja niiden riskitiedot ja lääkkeiden käytön tarpeellisuudet. Sairaanhoitaja toteuttaa lääkehoidon toteutukset ja niiden suunnittelun. Sairaanhoitajat voivat ohjata potilasta ja hänen omaisiin lääkehoidossa ja muita lääkehoitoa toteuttavia työntekijöitä lääkehoidossa. Sairaanhoitaja saa seurata ja arvioida lääkkeiden vaikutuksia ja kirjata lääkehoidosta tulleita vaikutuksista ja kertoa muille havainnoimistaan tiedoista. Sairaanhoitaja saa kertoa potilaalle ja hänen omaisilleen potilaan lääkehoidosta (Inkinen, Volmanen & Hakoinen 2015, 27).

Lisäkoulutuksella/osaamisen näytöllä sairaanhoitaja saa antaa suonensisäisiä nesteitä ja lääkkeitä, rokotteita ja epiduraalitilaan eli selkäytimen ja luukanavan väliseen tilaan ja ääreislaskimokatetriin annettavia lääkkeitä. Luvan saantiin sairaanhoitaja näyttää luvan varmistaneelle sairaanhoitajalle osaamisensa ja luvan saanut sairaanhoitaja lähettää lupatodistuksen allekirjoitettavaksi vastaavalle lääkärille hyväksyttyään näytön. Lääkärin allekirjoituksen jälkeen sairaanhoitajalla on lupa toteuttaa näitä lääkehoitoja (Vuollekodin lääkehoidon suunnitelma, i.a.). Myös sairaanhoitajat voivat saada kirjallisen erityisluvan ääreislaskimokatetrin asentamiseen ja verensiirtoihin (Valvira, i.a.)

6.2 Sairaanhoitajaopiskelija

Sairaanhoitajaopiskelija voi toimia sairaanhoitajan toimessa sijaisena, kun hän on suorittanut kaksi kolmasosaa (140 op) sairaanhoitajan ammatin opinnoistaan. Työnantajan on arvioitava opiskelijat yksilöllisesti, mihin toimiin he ovat valmiita ja työnantajan on annettava tarkat rajat mitä opiskelijat saavat tehdä. Sairaanhoitajan sijaisena toimivan opiskelijan on pidettävä esillä opiskelijamerkkiä, koska asiakkailta ja omaisilta on oikeus tietää, ettei hoitaja ole vielä

valmistunut. Opiskelija kirjaa itse omilla tunnuksillaan tehdyt havainnot potilastietojärjestelmään (Tehy-liitto, i.a).

Sairaanhoitajaopiskelija saa suorittaa lähihoitajan toimia, kun työnantaja on selvittänyt opiskelijan tiedot ja taidot osaamisesta. Sairaanhoitajaopiskelija ei saa käyttää nimitystä lähihoitaja, koska Lähihoitajan ammattitutkinto on nimikesuojattu. Lähihoitajan sijaisuutta tehdessä työnantaja saa päättää mitä sairaanhoitajaopiskelija saa tehdä toimessaan ja työnantajalla on oikeus pyytää opiskelijalta opintorekisteriotetta, jotta hän tietää onko opiskelija vielä suorittamassa opintojaan (Tehy-liitto, i.a.).

6.3 Lähihoitaja/perushoitaja

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon suorittanut lähihoitaja/perushoitaja saa antaa lääkkeitä luonnollista tietä (suun kautta, peräsuoleen, emättimeen, iholle laastareina, silmä-, korva-, nenätipat/voiteet, lisäksi erilaiset voiteet iholle ja limakalvoille) asiakkaalle. Lähihoitajat/perushoitajat seuraavat vaikutuksia ja kirjaavat huomioistaan potilastietojärjestelmään. Lähihoitaja/Perushoitaja saa annostella lääkkeitä dosetteihin (Suomen lähi- ja perushoitajaliitto, i.a).

Lähihoitaja/perushoitaja saa tarkistaa potilaan lääkelistaa ja saa selvittää lääkkeiden riskitietoja. Lähihoitaja/perushoitaja saa toteuttaa lääkehoidon ohjausta ja kertoa tiedoistaan potilaalle, omaisille ja muulle lääkehoitoa toteuttavalle henkilökunnalle. Ennen lääkehoidon toteuttamista lähihoitajan/perushoitajan tulee näyttää osaamisensa lääkehoidon teoriasta ja -laskennasta, lääkkeiden tilaamisesta, lääkedosettien annosjakelusta ja injektio- ja i.m. lääkkeiden annosta (s.c ja i.m.) (Inkinen, Volmanen & Hakoinen 2015, 28).

Lisäkoulutuksella/osaamisen näytöllä lähihoitaja/perushoitaja saa antaa PKV- ja huumausainelääkkeitä ja injektion ihon alle ja lihakseen (Valvira, i.a.) Myös lääkkeettömän jatkoinfuusiopullon tai nestepussin Lähihoitaja/Perushoitaja voi vaihtaa ja hätätilanteessa aloittaa nestehoidon, mikäli saatavilla ei ole lääkehoidon koulutusta saanutta terveydenhuollon ammattihenkilöä. Luvan saantiin Lähihoitaja/Perushoitaja näyttää Sairaanhoitajalle osaamisensa ja

Sairaanhoitaja lähettää lupatodistuksen allekirjoitettavaksi vastaavalle lääkärille hyväksyttyään näytön. Lääkärin allekirjoituksen jälkeen Lähihoitajalla/Perushoitajalla on lupa toteuttaa näitä lääkehoitoja (Vuollekodin lääkehoitosuunnitelma, i.a.).

Lääkehoidon lupa on työpaikka kohtainen, mutta lääkkeiden kanssa toimimiseen tarvitaan aina lupa. Lääkehoidon luvan saadakseen työntekijän on tehtävä kokeita ja näyttöjä ja suoriuduttava niistä hyväksytysti. Työntekijän lääkehoidon teorian osaamista arvioidaan kirjallisilla ja suullisilla kokeilla. Lääkkeiden annostelussa tarvittavaa lääkelasku osaamista arvioidaan lääkelaskennan avulla ja käytännön kokein. Käytännön lääkehoidon osaamista arvioidaan näytöillä. Ilman lääkelupaa työntekijä ei saa suorittaa lääkehoitoa (Potilas- ja asiakasturvallisuuden opas. 8–9).

6.4 Lähihoitajaopiskelija

Lähihoitajaopiskelijan on esitettävä todistus suoritetuista lääkehoidon opinnoistaan yksikössä ja opiskelija näyttää osaamisensa yksikön sairaanhoitajalle, jotta hän voi toteuttaa lääkehoitoa. Jos opiskelija ei ole suorittanut lääkehoidon opintoja opiskelija ei saa toteuttaa lääkehoitoa itsenäisesti, vaan hänen on toimittava ammatillisen koulutuksen saaneen hoitajan valvonnassa (Vuollekodin lääkehoitosuunnitelma, i.a.).

Opiskelija, jonka opintojen aloituksesta on yli kymmenen vuotta ei saa toimia tilapäisesti missään terveydenhuollon ammattihenkilön tehtävässä (valvira, i.a.) Lähihoitajaopiskelija voi toimia lähihoitajan sijaisena. Opiskelijan on suoritettava lääkehoitolupa ennen lääkehoidon toteuttamista työnantajan vaatimalla lääkehoidon tentillä hyväksytysti ja antaa näyttö lääkehoidon osaamisesta. Suoritettu lääkehoitolupa kirjataan työyksikön lääkehoitosuunnitelmaan. Lähihoitajaopiskelija saa antaa valmiiksi annosteltuja lääkkeitä luonnollista tietä (suun kautta, peräsuoleen, emättimeen, iholle laastareina, silmä-, korva-, nenätipat/voiteet, lisäksi erilaiset voiteet iholle ja limakalvoille) ja pistää ihon alle lääkkeitä (Suomen lähi- ja perushoitajaliitto, i.a.).

Lähihoitajaopiskelijan lääkehoidon toteuttaminen perustuu asiakkaan ja hänen omaistensa ja toimintayksikön johdon väliseen yhteiseen sopimukseen. Su-perliitto suosittelee, että lähihoitajaopiskelija on suorittanut 2/3 opinnoistaan ja lähihoitajatutkintoon kuuluvat lääkehoidon opinnot hyväksytysti ennen, kun opiskelija toimii lähihoitajan sijaisena (Suomen lähi- ja perushoitajaliitto, i.a.).

Lähihoitajaopiskelija, joka ei ole suorittanut lääkehoidon opintojaan ja on vasta aloittanut opintonsa, toimii lääkehoidossa samalla tavalla, kun kouluttamaton henkilö. Kouluttamaton henkilö ei saa suorittaa lääkehoitoa itsenäisesti, hän saa valvotusti osallistua valmiiksi jaettujen lääkkeiden antamiseen luonnollista tietä ja pistää lääkkeitä ihon alle. Lisäkoulutuksella (esimerkiksi mini LOP-koulutuksen suorittamisen jälkeen) yksittäistapauksissa kouluttamaton henkilö voi antaa dosetista lääkkeitä (Suomen lähi- ja perushoitajaliitto, i.a.).

Kouluttamaton henkilö saa osallistua lääkehoitoon ohjattuna lisäkoulutuksen jälkeen. Kouluttamaton henkilö saa antaa tietoja muille lääkehoitoa toteuttaville henkilöille. Kouluttamaton henkilö saa lisäkoulutuksen ja näytön jälkeen suorittaa lääkkeiden antoa luonnollista tietä, jossa lääkkeet ovat jo valmiiksi jaettuja sekä antaa lääkeinjektioita s.c. Lisäkoulutukseen kuuluu lääkehoito ja lääkelaskuja. Kouluttamattomalle henkilölle lisäkoulutuksella ja näytöllä voidaan antaa PKV lääkehoidon toteuttamiseen potilaskohtainen lupa, jolla kouluttamaton henkilö voi antaa tiettyä lääkettä tiettyä antoreittiä käyttäen (Inkinen, Volmanen & Hakoinen 2015, 28).

7 VUOLLEKODIN LÄÄKEHOIDON TOTEUTUS

Vuollekodin lääkehoidonsuunnitelmassa kerrotaan tavoitteista turvalliseen ja hyvään lääkehoitoon, lääkehoidon periaatteista ja vastuunjaosta. Suunnitelmassa on mitä edellytetään lääkehoidon lupakäytännöistä, velvollisuuksista ja lääkepoikkeamista. Vuollekodin vastaava sairaanhoitaja vastaa lääkehoidonsuunnitelman päivittämisestä vuoden välein, koska hän vastaa Vuollekodin lääkehoidosta. Vuollekodissa jokaiselle hoitohenkilölle on kirjattu lääkehoidon lupatodistus, jota päivitetään 4 vuoden välein. Lupatodistukseen kirjataan suoritetuiksi lääkehoitoluvat ja käydyt lääkehoidon tentit. Lupatodistuksen allekirjoittaa lääkäri ja palvelutalon toiminnanjohtaja (Vuollekodin lääkehoitosuunnitelma, i.a.).

Vuollekodissa järjestetään säännöllisesti lääkehoidon täydennyskoulutuksia. Viimeksi Lääkehoidon osaamisen verkkokoulutentit on toteutettu keväällä 2017, jotka toteutettiin Sataedun ja ProEdun kanssa, tentit tehdään 4 vuoden välein. Vuollekodissa hoitajat suorittavat lääkehoidon perusteet, iäkkäiden lääkehoito, pääasiallisesti keskushermostoon vaikuttava lääkehoito ja lääkelaskut. Tenttien jälkeen hoitajat antavat näytön lääkkeen antamisesta injektiona. Tenttien piti olla 80-prosenttisesti oikein, jotta sai suoritettua lääkehoidon. Lääkelaskennan täytyy olla 100-prosenttisesti oikein, jotta saa suorituksen. Tentit sai suorittaa uusintana, jos ei päässyt ensimmäisellä kerralla läpi. Mikäli työntekijä ei suorita lääkehoidontenttejä määräaikaan mennessä, voidaan lääkehoidonlupia rajoittaa. Vuollekoti voi jopa irtisanoa työntekijän työsuhteestaan, koska Vuollekodilla ei ole välttämättä tarjota muuta työtä hoitotyöntekijälle, jolta puuttuu lääkehoitoluvat (LIITE 3) (Vuollekodin lääkehoitosuunnitelma). Ensimmäisestä lääketentin suorituksestasi, lääkelupasi on voimassa 4 vuotta, kun lääkäri on allekirjoittanut lääkeluvat. Jos on suorittanut lääkeluvat ennen 1.6.2019 lupa on voimassa 5 vuotta. (LIITE 3) (Eksote, i.a.).

Vuollekodissa on tällä hetkellä yksi sairaanhoitaja, joka vastaa näistä lääkehoidon liittyvistä asioista eli luonnollista tietä annettavat lääkkeet sekä PKV-lääkkeet. Injektiona annettavat lääkkeet ihonalaiskudokseen, ihon sisään ja lihakseen. Sairanhoitaja huolehtii lääkkeiden tilauksesta apteekista sekä e-

reseptien toimittamisesta lääkärille. Lääkkeiden jaosta dosetteihin ja dosetista potilaille sekä lääkeaineen vaikutuksesta ja sen kirjaamisesta. Lisäksi sairaanhoitaja huolehtii asukkaiden ja omaisten lääkehoidon ohjaamisesta. Lisäkoulutuksella ja erillisellä luvalla sairaanhoitaja saa antaa rokotteita ja tulevaisuudessa suorittaa laskimonsisäistä lääkehoitoa (LIITE 2 JA 3) (Vuollekodin lääkehoitosuunnitelma, i.a.).

Lähihoitajat/perushoitajat saavat suorittaa Vuollekodissa luonnollista tietä annettavien lääkkeiden antoa. Lähihoitajat/perushoitajat saavat tilata lääkkeitä apteekista sekä laittaa lääkärille e-resepti pyynnön. Lääkehoitoon kuuluu myös lääkkeiden jako dosettiin sekä lääkkeiden anto doseteista asukkaille. Lääkehoitoon kuuluu myös asukkaiden sekä omaisten ohjaus lääkehoidossa, vaikutusten tarkkailu sekä kirjaus. Erityisluvalla lähihoitaja/perushoitaja saa antaa lääkkeitä ihonalaiskudokseen, lihakseen sekä antaa PKV/huumausaineläkkeitä (LIITE 2 JA 3) (Vuollekodin lääkehoitosuunnitelma, i.a.).

Hoiva-avustaja saa tarkkailla lääkkeiden vaikutusta sekä kirjata havainnoistaan potilastietojärjestelmään, sekä tiedottaa muuta henkilökuntaa. Hoiva-avustaja eli kouluttamaton henkilö/ opiskelijat saavat toteuttaa seuraavaa lääkehoitoa vain erikoisluvalla tai valmiin lääkeluvallisen hoitajan kanssa. Erikoisluvalla hoiva-avustaja saa antaa lääkkeen luonnollista tietä tai ihonalaiskudokseen. Hoiva-avustaja saa myös antaa lääkkeen asukkaalle dosetista sekä antaa PKV lääkkeitä asukaskohtaisesti (LIITE 2 JA 3) (Vuollekodin lääkehoitosuunnitelma, i.a.).

8 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Opinnäytetyömme tuloksena syntyi lääkehoidon toteuttamisen opas Vuollekodin työntekijöille, jonka avulla he tietävät miten saavat toimia lääkehoidossa. Näin lääkehoidon toteuttaminen olisi yksinkertaisempaa, eikä virheitä sattuisi niin helposti ja lääkehoidon turvallisuus lisääntyisi. Lääkehoidon toteuttamisen opas lisätään Vuollekodin lääkehoitosuunnitelmaan.

Olimme tutustuneet aiheeseen sopivaan kirjallisuuteen sekä opinnäytetöihin ja tehneet sen perusteella karsinnan sopivista lähdemateriaaleista. Olimme analysoineet opinnäytetyössämme käytettävää teoretietoa ja niiden avulla kehittäneet lääkehoidon toteuttamisen oppaan.

Opinnäyteprosessin kulku alkoi AMMO-ajosta, jolloin aiheenamme oli elvytyskoulutus Itätuulen koululle, aihe kuitenkin vaihtui opettajien pyynnöstä. Saimme uuden aiheen Vuollekodilta, jonka pohjalta työstimme opinnäytetyön tiivistelmän. Tiivistelmän jälkeen siirryimme kirjoittamaan suunnitelmaa opinnäytetyön viralliseen pohjaan.

Yhdessä Vuollekodin toiminnanjohtajan sekä vastaavan sairaanhoitajan kanssa olimme käyneet läpi opinnäytetyömme teoriapohjaa useamman kerran sekä tulevaa lääkehoidon toteuttamisen opasta. Olimme tehneet heidän pyytämiään muutoksia sekä huomioineet opettajien näkemyksen työhömme sekä opponijien palautteet. Tämän jälkeen liityimme opinnäytetyön prosessiin.

Menimme esittelemään valmiin lääkehoidon toteuttamisen oppaan Vuollekodin työntekijöille. Samalla he saivat saatekirjeen (LIITE1) jossa käy ilmi keitä olemme ja miksi olemme Vuollekodissa. Ensin kerroimme, keitä me olemme ja mistä tulemme saatekirjeen avulla. Tämän jälkeen kerroimme, mitä lääkehoidon toteuttamisen opas sisältää, jonka jälkeen keräsimme heidän palautteensa palautekaavakkeen avulla (LIITE4). Kaavakkeessa kysyttiin, mikä oppaassa oli selkeää ja mikä epäselvää. Pyysimme myös kyselykaavakkeen avulla korjausehdotuksia oppaan tekoon, jotta Vuollekodille saatiin sopiva lääkehoidon toteuttamisen opas. Teimme tarvittavat muutokset oppaaseen.

Jätimme opinnäytetyömme esitarkastukseen ja saimme palautteen äidinkielen opettajalta. Teimme tarvittavat muutokset sekä valmistauduimme seminaari esitykseen. Palautimme englanninkielisen tiivistelmän kielten opettajalle tarkastukseen. Seminaarissa saadun palautteen kävimme läpi ja teimme tarvittavat muutokset. Valmiin opinnäytetyömme palautamme opettajille sovittuna ajankohtana.

Vuollekotiin viemme valmiin tuotoksen oppaasta (LIITE 3) sekä huolehdimme, että he saavat liitteet, jotka lisätään heidän lääkehoitosuunnitelmaansa (LIITE 2 ja 3). Vuollekodin toiminnanjohtajan toiveesta annamme heille myös sähköisen version oppaasta, jotta he voivat tehdä haluamiaan muutoksia tarvittaessa.

9 POHDINTA

Opinnäytetyössä on jo useasti tullut ilmi tavoite sekä miten siihen pyrittiin pääsemään. Prosessi oli sinänsä helppo, sillä osasimme jo valmiiksi työskennellä ryhmänä ja samantapaisia oppaita oli tehty muualle eri ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiksi. Tästä saimme siis hieman pohjaa siihen, mitä oppaassa kannattaa olla, jotta se olisi mahdollisimman selkeä sekä hyödyllinen. Meillä oli myös käytössä Vuollekodin lääkehoitosuunnitelma sekä lääkehoitoon liittyvä lainsäädäntö, joiden avulla koko opas saatiin lopullisesti tehtyä. Opinnäytetyömme muodostui erityisen tärkeäksi sen vuoksi, että kyseessä oli viimeinen yhdessä tehtävä ryhmätyö, jonka teimme tällä samalla kokoonpanolla ennen kuin osa valmistui sairaanhoitajaksi.

Oppaasta sekä liite kolmesta tuli mielestämme tarpeeksi helppolukuinen. (LIITE 3), joka yhdistettiin Vuollekodin lääkehoitosuunnitelmaan sisältää kaikki lääkehoitoon liittyvät asiat, joita Vuollekodissa saa eri ammattikunnittain tehdä.

Halusimme oppaan olevan juuri Vuollekodin henkilökunnalle sopiva, joten teimme Vuollekodin henkilökunnalle palautekyselyn, oppaan käytännöllisyydestä. Positiivista palautetta saimme oppaan taulukon selkeydestä ja oppaan helppolukuisuudesta. Rakentavaa palautetta ja muutosehdotuksia saimme oppaan nimestä, johon tällä hetkellä ei enää voitu vaikuttaa sekä oppaan liian pitkistä lauseista.

Vuollekodin henkilökunnalta saadun palautteen avulla saimme lisättyä sellaisia asioita oppaaseen, jotka helpottavat Vuollekodin työntekijöiden lääkehoidon toteuttamista tulevaisuudessa ja epävarmuus lääkehoidon toteuttamisesta vähenee. Muokkasimme oppaan tekstiosiota lyhyemmäksi ja helppolukuisemmaksi. Lähetimme oppaan Vuollekodin toiminnanjohtajalle, jotta he voivat tarvittaessa tehdä muokkauksia muuttuviin tilanteisiin.

9.1 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Saimme Vuollekodilta luvan tehdä lääkehoidon toteuttamisen oppaan ja kerätä palautetta työntekijöiltä. Palautteesta ei käy ilmi Vuollekodin työntekijöiden identiteettejä, vaan he ovat saaneet tehdä ne nimettöminä. Näin kunnioitimme jokaisen vastaajan oikeutta pysyä tunnistamattomana.

Opinnäytetyömme on tehty rehellisesti sekä tarkasti. Olemme käyttäneet vain luotettavia lähteitä. Lähteet ovat kotimaisia ja tehty lyhyellä aikavälillä. Emme ole käyttäneet plagiointia.

Eettinen osaaminen hoitajilla pohjautuu peruskoulutukseen, eettisiin ohjeisiin ja lainsäädäntöön. Jokainen hoitaja joutuu työssään tekemään erilaisia eettisiä ratkaisuja. Lääkehoitoon saa eettisten periaatteiden mukaan osallistua jokainen, jolla on ammatillinen koulutus sekä luvat toteuttaa lääkehoitoa. Lääkehoidon etiikkaan kuuluu, että tunnistaa omat osaamisensa, ylläpitää ja kehittää osaamistaan lääkehoidossa. Jokainen vastaa omasta toiminnastaan. Eettisiin toimiin kuuluu osaamisen ylläpito, avun tarpeen pyyntö, kun on epävarma osaamisestaan ja ilmoittaminen virheistä ja läheltä piti-tilanteista. Eettisesti ajateltuna itsemääräämisoikeus on tärkeintä. On huomattava myös, ettei ammatinharjoittaja tuota kärsimystä tai kipua turhaan (Saano, Taam-Ukkonen 2018, 37).

9.2 Oma ammatillinen kasvu

Opinnäytetyömme tekeminen opetti meille kaikille muun muassa eri ammattikuntien oikeuksista sekä kertasi vanhaa tietoa esimerkiksi eri laeista. Jokaisen varmuus omaan lääkehoidon tietämykseen vahvistui opinnäytetyötä tehdessä.

Itse opinnäytetyönprosessista opimme paljon esimerkiksi tiedon keruusta sekä sen oikeaoppisesta ilmaisusta. Lisäksi aikataulutuksesta ja motivoinnista opimme kaikki jotakin. Verraten ihan ensimmäisiin tehtäviin, joita ammattikorkeakoulussa teimme, oli tämä jotakin ihan muuta.

Huomasimme ihan opinnäytetyön loppuvaiheessa, kuinka monia asioita olisi voinut tehdä paljon helpommin ja kuinka aikataulutusta olisi voinut säätää vielä tehokkaammaksi. Ohjaavia opettajia olisimme voineet käyttää enemmän hyödyksemme työn eri vaiheiden aikana. Olisimme voineet ottaa myös opponoivat henkilöt paljon paremmin mukaan opinnäytetyömme prosessiin.

Vaikka koimme joskus opinnäytetyön tekemisen aivan ylitsepääsemättömän hankalaksi, olimme kuitenkin sitä mieltä, että opinnäytetyömme avulla jokaisen oma ammatillinen kasvu koskien lääkehoitoa vahvistui ja jokainen meistä tulevaisuudessa tietää, mitä hänen pitää tehdä saadakseen suorittaa turvallisesti ja oikeaoppisesti lääkehoitoa.

LÄHTEET

Aino ja Eino lääkehoitopalvelut. *Aino-lääkelupakoulutus verkossa*. Saatavilla 11.11.2020 <https://www.ainojaeino.fi/aino-laakelupakoulutus/>

Eksote. Yrityksen lääkehoitosuunnitelma. Saatavilla 21.10.2020 <http://www.eksote.fi/eksote/yksityiset-palveluntuottajat/yrityksen-laakehoitosuunnitelma/Sivut/default.aspx>

Fimea. Lääkehoitosuunnitelma malli. Saatavilla 13.10.2020 https://www.fimea.fi/documents/160140/10248328/Laakehoito-suunnitelman_mallipohja_lausunokierrokselle_0620_fi-nal.pdf/342f9373-1c0a-80b2-88ef-bd408a7d0fba?t=1592374917155%C2%A0

Inkinen, R., Volmanen, P. & Hakoinen, S. (2015). *Turvallinen lääkehoito. Opas lääkehoitosuunnitelman tekemiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa*. Terveyden hyvinvoinnin laitos. Saatavilla 28.4.2020 https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/129969/URN_ISBN_978-952-302-577-6.pdf?sequence=1

L 1987/395. Lääkelaki. Saatavilla 28.4.2020 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/198703955>

L 2010/1326. Terveydenhuoltolaki. Saatavilla 23.6.2020 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326>

LOVe. Lääkehoidon osaaminen verkossa. Saatavilla 26.4.2020 <http://laakeosaaminen.fi/>

Navisec. Lääkehoidon verkkokoulutus. Saatavilla 11.11.2020 <https://www.navisec.fi/tuotteet/laakehoidon-ja-laakelaskujen-itseopiskelu-ja-tenttiymparisto-verkossa/>

Palvelutalo Vuollekodin lääkehoitosuunnitelma

Pitkälä, S., Rajaniemi, M. & Pinola, S. (2020). Lääkkeen jako- ja antopointeet olisivat suurelta osin ehkäistävissä. *Epooki*. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut issn 1798–2022. Saatavilla 14.9.2020 <http://www.oamk.fi/epooki/2020/laakkeen-jako-ja-antopointeet-olisivat-suurelta-osin-ehkaistavissa/>

- Potilas- ja asiakasturvallisuuden opas. (2016) *Superliitto*. Saatavilla 28.4.2020 https://www.superliitto.fi/site/assets/files/77634/potilas_ja_asiakasturvallisuuden_opas_painoon_10_2016_web.pdf
- ProEdu. Verkkokoulutukset. Saatavilla 11.11.2020 <https://proedu.fi/>
- Saano, S.& Taam-Ukkonen, M. (2018). *Lääkehoidon käsikirja*. Helsinki: Sanoma Pro Oy
- Sosiaali- ja terveysministeriö. (2016). Ajankohtaista. Artikkelit. Turvallinen lääkehoito. Valtakunnallinen opas lääkehoidon toteuttamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa. Saatavilla 23.6.2020 https://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/turvallinen-laakehoito-valtakunnallinen-opas-laakehoidon-toteuttamisesta-sosiaali-ja-terveydenhuollossa
- Sosiaali- ja terveysministeriö. fi. Vastuualueet. Sosiaali- ja terveyspalvelut. Lainsäädäntö. Lääkehuolto. Saatavilla 23.6.2020 <https://stm.fi/lainsaadanto/laakehuolto>
- Suomen lähi- ja perushoitajaliitto Super. Työelämässä. Lähihoitaja työ. Turvallinen lääkehoito. Saatavilla 28.4.2020 <https://www.superliitto.fi/tyoelamassa/lahihoitajan-tyo/turvallinen-laakehoito/>
- Tehy. Opiskelija sijaisena. Saatavilla 10.6.2020 <https://www.tehy.fi/fi/apua/koulutus-ja-osaaminen/opiskelija-sijaisena>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2016). Uudistettu opas: Turvallinen lääkehoito. Opas lääkehoitosuunnitelman tekemiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa. Saatavilla 23.6.2020 https://thl.fi/documents/2616650/2646346/L%C3%A4%C3%A4kehoito-opas_KP_2.pdf/e46a04d4-d24f-473a-8c46-a363774794d4
- Valvira. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto. Lääkehoidon toteuttaminen. Saatavilla 26.4.2020 https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/hyva-ammattinharjoittaminen/laakehoito/laakehoidon_toteuttaminen
- Valvira. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto. Opiskelijat. Saatavilla 28.4.2020 <https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/ammattioikeudet/opiskelija>
- Valvira. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto. Potilaan asema ja oikeus. Saatavilla 12.10.2020 <https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/potilaan-asema-ja-oikeudet-oikeudet>

Valvira. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto. Terveysthuolto.

Hyvä ammatinharjoittaminen. Lääkehoito. Lääkehoidon toteuttaminen. Saatavilla 28.4.2020 https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/hyva-ammattinharjoittaminen/laakehoito/laakehoidon_toteuttaminen

LIITE 1 Saatekirje

Olemme valmistuvia sairaanhoitajaopiskelijoita Diakonia ammattikorkeakoulusta. Opinnäytetyömme aihe on Lääkehoidon toteuttamisen opas Vuollekodin uusille työntekijöille. Opinnäytetyömme tarkoituksena oli tuottaa lääkehoidon toteuttamisen opas Vuollekodille, joka liitetään osaksi Vuollekodin lääkehoitosuunnitelmaa. Opinnäytetyömme tavoitteena oli selkiyttää Vuollekodin lääkehoidon vastuita ja toteuttamisen prosessia. Prosessi sisältää lääkehoidon tietämyksen lisäämistä sekä lääkehoitolupien selkiyttämistä lääkehoidon turvallisuutta huomioon ottaen. Opinnäytetyömme vaikutuksena oli lisätä tietämystä lääkehoidosta, selkiyttää uusien työntekijöiden lääkehoitolupia sekä parantaa lääkehoidon turvallisuutta.

LIITE 2 Vuollekodin lääkehoidon lupa ja osaamisvaatimukset lääkehoidon toteutuksessa

Vuollekodin lääkehoidonsuunnitelmassa kerrotaan tavoitteista turvalliseen ja hyvään lääkehoitoon, lääkehoidon periaatteista ja vastuunjaosta. Suunnitelmassa on mitä edellytetään lääkehoidon lupakäytännöistä, velvollisuuksista ja lääkepoikkeamista. Vuollekodin vastaava sairaanhoitaja vastaa lääkehoidonsuunnitelman päivittämisestä vuoden välein, koska hän vastaa Vuollekodin lääkehoidosta. Vuollekodissa jokaiselle hoitohenkilölle on kirjattu lääkehoidon lupatodistus, jota päivitetään 4 vuoden välein. Lupatodistukseen kirjataan suoritetuiksi lääkehoitoluvat ja käydyt lääkehoidon tentit. Lupatodistuksen allekirjoittaa lääkäri ja palvelutalon toiminnanjohtaja.

Vuollekodissa järjestetään säännöllisesti lääkehoidon täydennyskoulutuksia. Viimeksi Lääkehoidon osaamisen verkkokoulutentit on toteutettu keväällä 2017, jotka toteutettiin Sataedun ja ProEdun kanssa, tentit tehdään 4 vuoden välein. Vuollekodissa hoitajat suorittavat lääkehoidon perusteet, iäkkäiden lääkehoito, pääasiallisesti keskushermostoon vaikuttava lääkehoito ja lääkelaskut. Tenttien jälkeen hoitajat antavat näytön lääkkeen antamisesta injektiona. Tenttien piti olla 80-prosenttisesti oikein, jotta sai suoritettua lääkehoidon. Lääkelaskennan täytyy olla 100-prosenttisesti oikein, jotta saa suorituksen. Tentit sai suorittaa uusintana, jos ei päässyt ensimmäisellä kerralla läpi. Mikäli työntekijä ei suorita lääkehoidontenttejä määräaikaan mennessä, voidaan lääkehoidonlupia rajoittaa. Vuollekoti voi jopa irtisanoa työntekijän työsuhteestaan, koska Vuollekodilla ei ole välttämättä tarjota muuta työtä hoitotyöntekijälle, jolta puuttuu lääkehoitoluvat. Ensimmäisestä lääketentin suorituksestasi, lääkelupasi on voimassa 4 vuotta, kun lääkäri on allekirjoittanut lääkeluvat. Jos on suorittanut lääkeluvat ennen 1.6.2019 lupa on voimassa 5 vuotta.

Lääkehoidon lupa on työpaikkakohtainen, mutta lääkkeiden kanssa toimimiseen tarvitaan aina lupa. Lääkehoidon luvan saadakseen työntekijä tekee kokeita ja näyttöjä ja suoriutuu niistä hyväksytysti. Työntekijän lääkehoidon teorian osaamista arvioidaan kirjallisilla ja suullisilla kokeilla. Lääkkeiden annostelussa tarvittavaa lääkelasku osaamista arvioidaan lääkelaskennan avulla ja

käytännön kokein. Käytännön lääkehoidon osaamista arvioidaan näytöillä. Ilman lääkelupaa työntekijä ei saa suorittaa lääkehoitoa (Potilas- ja asiakasturvallisuuden opas. 8–9).

Sairaanhoitajan ammattiin kuuluu laaja lääkehoidon tietämys, jonka saa koulutuksen avulla. Vuollekodissa toteutetaan monipuolisesti lääkehoitoa lääkehoidon osaamisen verkkokoulutuksen ja sitä kautta saatavan lääkeluvan avulla. Koulutuksen jälkeen sairaanhoitaja saa luvan toteuttaa Vuollekodissa lääkehoitoa kuten lääkkeiden tilaaminen, jakaminen ja antaminen luonnollista tietä ja injektiona. Sairaanhoitajat vastaavat toimintayksikön lääkehoidosta. Lääkehoidon kokonaisuuteen kuuluu tehtävänjaot sekä lääkehoidon osaamisten ja toimivuuksien vastaaminen ja lääkehoidon toteutuksen valvonta (Valvira, i.a.).

Sairaanhoitaja saa antaa luonnollista tietä annettavia lääkkeitä, injektio lääkkeitä (ihonsisäisesti, ihon alaisesti ja lihakseen), he seuraavat vaikutuksia ja kirjaavat huomioistaan potilastietojärjestelmään. Sairaanhoitaja seuraa lääkkeiden riittävyttä ja tekee tarvittavat tilaukset ja tarvittaessa huolehtii lääkärille e-reseptien uusinnat (Valvira, i.a.)

Sairaanhoitaja saa selvittää potilaan lääkitykset ja niiden riskitiedot ja lääkkeiden käytön tarpeellisuudet. Sairaanhoitaja toteuttaa lääkehoidon toteutukset ja niiden suunnittelun. Sairaanhoitajat voivat ohjata potilasta ja hänen omaisiinsa lääkehoidossa ja muita lääkehoitoa toteuttavia työntekijöitä lääkehoidossa. Sairaanhoitaja saa seurata ja arvioida lääkkeiden vaikutuksia ja kirjata lääkehoidosta tulleita vaikutuksista ja kertoa muille havainnoimistaan tiedoista. Sairaanhoitaja saa kertoa potilaalle ja hänen omaisilleen potilaan lääkehoidosta (Inkinen, Volmanen & Hakoinen 2015, 27).

Lisäkoulutuksella/osaamisen näytöllä sairaanhoitaja saa Vuollekodissa antaa rokotteita. Vuollekodissa on suunnitteilla, että tulevaisuudessa sairaanhoitaja voi lisäkoulutuksella hankkia iv-lääkeluvat. Tällä hetkellä Vuollekodin i.v. lääkehoidot hoitaa Kotisairaala. Luvan saantiin sairaanhoitaja näyttää luvan varmistaneelle sairaanhoitajalle osaamisensa, (kotisairaalan sairaanhoitajat voivat ottaa näytön) ja luvan saanut sairaanhoitaja lähettää lupatodistuksen

allekirjoitettavaksi vastaavalle lääkärille hyväksyttyään näytön. Lääkärin allekirjoituksen jälkeen sairaanhoitajalla on lupa toteuttaa näitä lääkehoitoja (Vuollekodin lääkehoidonsuunnitelma, i.a.).

Vuollekodissa sairaanhoitajaopiskelija voi toimia sairaanhoitajan toimesta sijaisena, kun hän on suorittanut kaksi kolmasosaa (140 op) sairaanhoitaja ammatin opinnoistaan. Sairaanhoitaja opiskelija näyttää Vuollekodin sairaanhoitajalle todistuksen lääkehoidon osaamisestaan. Työnantaja arvioi opiskelijat yksilöllisesti, mihin toimiin he ovat valmiita ja työnantaja antaa tarkat rajat mitä opiskelijat saavat tehdä, jos opiskelijalla ei ole näyttää osaamistaan lääkehoidossa todistuksella. Sairaanhoitajan sijaisena toimiva opiskelija pitää esillä opiskelijamerkkiä, koska asiakkailla ja omaisilla on oikeus tietää, ettei hoitaja ole vielä valmis. Opiskelija kirjaa itse omilla tunnuksillaan tehdyt havainnot potilastietojärjestelmään (Tehy-liitto, i.a.).

Sairaanhoitaja opiskelija saa suorittaa lähihoitajan toimia, kun työnantaja on selvittänyt opiskelijan tiedot ja taidot osaamisesta. Sairaanhoitaja opiskelija ei saa käyttää nimikettä Lähihoitaja, koska Lähihoitajan ammattitutkinto on nimikesuojattu. Lähihoitajan sijaisuutta tehdessä työnantaja saa päättää mitä sairaanhoitajaopiskelija saa tehdä toimestaan ja työnantajalla on oikeus pyytää opiskelijalta opintorekisteriotetta, jotta hän tietää onko opiskelija vielä suorittamassa opintojaan (Tehy-liitto, i.a.).

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon suorittanut lähihoitaja/Perushoitaja saa antaa lääkkeitä Vuollekodissa luonnollista tietä (suun kautta, peräsuoleen, emättimeen, iholle laastareina, silmä-, korva-, nenätipat/voiteet, lisäksi erilaiset voiteet iholle ja limakalvoille), asiakkaalle ja seuraavat vaikutuksia ja kirjaavat huomioistaan potilastietojärjestelmään. Vuollekodissa lähihoitaja/perushoitaja saa annostella lääkkeitä dosetteihin (Suomen lähi- ja perushoitajaliitto, i.a.).

Lisäkoulutuksella/osaamisen näytöllä Vuollekodissa lähihoitaja/perushoitaja saa antaa PKV- ja huumausainelääkkeitä, injektion ihon alle ja lihakseen (Valvira, i.a.) Luvan saantiin lähihoitaja/perushoitaja näyttää Vuollekodin sairaanhoitajalle osaamisensa ja sairaanhoitaja lähettää lupatodistuksen

allekirjoitettavaksi vastaavalle lääkärille hyväksyttyään näytön. Lääkärin allekirjoituksen jälkeen lähihoitajalla/perushoitajalla on lupa toteuttaa näitä lääkehoitoja (Vuollekodin lääkehoitosuunnitelma, i.a.).

Ennen lääkehoidon toteuttamista Lähihoitajan/perushoitajan tulee näyttää osaamisensa lääkehoidon teoriasta ja -laskennasta, lääkkeiden tilaamisesta, lääkedosettien annos jakelusta ja injektiolääkkeiden annoista (s.c ja i.m.). Lisäkoulutuksella ja näytöllä lähihoitaja/perushoitaja saa vaihtaa lääkkeettömän jatkoinfuusion sekä suorittaa PKV-lääkehoitoa (Inkinen, Volmanen & Hakoinen 2015, 28).

Lähihoitaja/perushoitaja saa tarkistaa potilaan lääkelistaa ja saa selvittää lääkkeiden riskitietoja. Lähihoitaja/perushoitaja saa toteuttaa lääkehoitoa ja seurata hoidon vaikutuksia ja kirjata havainnoimistaan tiedoista. Lähihoitaja/perushoitaja saa toteuttaa lääkehoidon ohjausta ja kertoa tiedoistaan potilaalle, omaisille ja muille lääkehoitoa toteuttavalle henkilökunnalle (Inkinen, Volmanen & Hakoinen 2015, 28).

Palvelutalo Vuollekodissa Lähihoitaja opiskelija esittää todistuksen suoriteista lääkehoidon opinnoistaan ja näyttää osaamisensa sairaanhoitajalle, jotta hän voi toteuttaa lääkehoitoa. Jos opiskelija ei ole suorittanut lääkehoidon opintoja opiskelija ei saa toteuttaa lääkehoitoa itsenäisesti, vaan hänen on toimittava ammatillisen koulutuksen saaneen hoitajan valvonnassa (Vuollekodin lääkehoitosuunnitelma). Opiskelija, jonka opintojen aloituksesta on yli kymmenen vuotta ei saa toimia tilapäisesti missään terveydenhuollon ammattihenkilön tehtävässä (valvira. opiskelijat.) Opiskelija suorittaa lääkehoitoluvan Vuollekodissa ennen lääkehoidon toteuttamista työnantajan vaatimalla lääkehoidon tentillä hyväksytysti ja antaa näytön lääkehoidon osaamisestaan sairaanhoitajalle. Suoritettu lääkehoitolupa kirjataan työyksikön lääkehoitosuunnitelmaan. Lähihoitajaopiskelija saa antaa valmiiksi annosteltuja lääkkeitä luonnollista tietä (suun kautta, peräsuoleen, emättimeen, iholle laastareina, silmä-, korva-, nenätipat/voiteet, lisäksi erilaiset voiteet iholle ja limakalvoille). Lähihoitajaopiskelijan lääkehoidon toteuttaminen perustuu asiakkaan ja hänen omaisensa ja toimintayksikön johdon väliseen yhteiseen sopimukseen. Lähihoitajaopiskelija, joka ei ole suorittanut lääkehoidon opintojaan ja on vasta aloittanut

opintonsa, toimii lääkehoidossa samalla tavalla, kun kouluttamaton henkilö (hoiva-avustajana). Kouluttamaton henkilö ei saa suorittaa lääkehoitoa itsenäisesti, hän saa valvotusti osallistua valmiiksi jaettujen lääkkeiden antamiseen luonnollista tietä (Suomen lähi- ja perushoitajaliitto, i.a.).

Kouluttamaton henkilö saa osallistua lääkehoitoon ohjattuna lisäkoulutuksen jälkeen. Kouluttamaton henkilö saa antaa tietoja muille lääkehoitoa toteuttaville henkilöille. Kouluttamaton henkilö saa lisäkoulutuksen ja näytön jälkeen suorittaa lääkkeiden antoa luonnollista tietä, jossa lääkkeet ovat jo valmiiksi jaettuja ja saa antaa lääkeinjektioita s.c. Lisäkoulutukseen kuuluu lääkehoitoa ja lääkelaskuja. Kouluttamattomalle henkilölle lisäkoulutuksella ja näytöllä voidaan antaa PKV lääkehoidon toteuttamiseen potilaskohtainen lupa, jolla kouluttamaton henkilö voi antaa tiettyä lääkettä tiettyä antoreittiä käyttäen (Inkinen, Volmanen & Hakoinen 2015, 28).

LIITE 3 Lääkehoidon toteutumisen opas

Sairaanhoitajana Vuollekodissa

- Suoritettavat verkkokoulutusmateriaalit: lääkehoidon perusteet, iäkkäiden lääkehoito ja pääasiallisesti keskushermostoon vaikuttava lääkehoito.
- Suoritetut lääkehoidon tenttien todistukset näytetään vastaavalle sairaanhoitajalle Vuollekodissa.
- Suoritettujen lääkehoidontenttien jälkeen näytetään näyttö osaamisesta vastaavalle sairaanhoitajalle tai sairaanhoitajalle, jolla on jo luvat.
- Erillisen luvan saamiseen tarvitaan näyttö ja erillinen lääkehoidon tentti, näyttö osaamisesta erillisenluvan saaneelle sairaanhoitajalle.
- Suoritetut näytöt ja tentit lähetetään lääkärille allekirjoitettavaksi.
- Erilliset luvat: rokotteet ja tulevaisuudessa iv.

Lähihoitajana Vuollekodissa

- Vastaava sairaanhoitaja arvioi työntekijän osaamisen.
- Jokainen arvioidaan oman osaamisen, koulutustilanteen ja työkokemuksen perusteella.
- Suoritettavat verkkokoulutusmateriaalit: lääkehoidon perusteet, iäkkäiden lääkehoito ja pääasiallisesti keskushermostoon vaikuttava lääkehoito
- Suoritetut lääkehoidon tenttien todistukset näytetään vastaavalle sairaanhoitajalle Vuollekodissa.
- Suoritettujen lääkehoidon tenttien jälkeen näytetään näyttö osaamisesta vastaavalle sairaanhoitajalle.
- Erillisen luvan saamiseen tarvitaan näyttö ja erillinen lääkehoidon tentti, näyttö osaamisesta vastaavalle sairaanhoitajalle.
- Suoritetut näytöt ja tentit lähetetään lääkärille allekirjoitettavaksi.
- Erilliset luvat: i.m., s.c., PKV ja huumausainelääkkeet

Hoiva-avustajana Vuollekodissa

- Vastaava sairaanhoitaja arvioi työntekijän osaamisen.
- Jokainen arvioidaan oman osaamisen, koulutustilanteen ja työkokemuksen perusteella.
- Suoritettavat verkkokoulutusmateriaalit: lääkehoidon perusteet, iäkkäiden lääkehoito ja pääasiallisesti keskushermostoon vaikuttava lääkehoito
- Suoritetut lääkehoidon tenttien todistukset näytetään vastaavalle sairaanhoitajalle Vuollekodissa.
- Suoritettujen lääkehoidon tenttien jälkeen näytetään näyttö osaamisesta vastaavalle sairaanhoitajalle.
- Suoritetut näytöt ja tentit lähetetään lääkärille allekirjoitettavaksi.

- Hoiva-avustaja tarvitsee aina erillisen luvan toteuttaakseen lääkehoitoa

	Sh	Lh	Hoiva-avustaja/opiskelija sijainen
po/lu-onnollista tietä annettavat	X	X	X eril. lupa
s.c.	X	X eril. lupa	X eril. lupa
i.c.	X		
i.m.	X	X eril. lupa	
i.v.	X eril. lupa		
rokotteet	X eril. lupa		
pkv	X	X eril. lupa	X eril. lupa, potilas koht.
lääkkeiden tilaus	X	X	
e-reseptien uusinta lääkärille	X	X	

lääkkeiden jako dosettei- hin	X	X	
lääkkei- denjako doseteista	X	X	X eril. lupa
Aukkaiden ohjaus lääke- hoidossa	X	X	
Lääkkeen vaikutuksen tarkkailu	X	X	X
Lääkkeen vaikutuksen kirjaaminen	X	X	X

X kertoo, että saat toteuttaa ja

X mitä saat tehdä vain, jos olet saanut lääkäriltä erillisen luvan.

Tyhjän kohdan kohdalla et saa toteuttaa tätä lääkehoitoa

-Ensimmäisestä lääke tentin suorituksestasi, lääkelupasi on voimassa 4 vuotta, kun lääkäri on allekirjoittanut lääkeluvat. Jos olet suorittanut lääkeluvat ennen 1.6.2019 lupasi on voimassa 5 vuotta.

-Näyttöihin kuuluu pistokset (i.m., s.c) ja lääkejako dosetteihin.

-Muistathan perehtyä Vuollekodin lääkehoitosuunnitelmaan.

-Vuollekodin lääkehoidosta vastaa vastaava sairaanhoitaja

-Vuollekodin kokonaisvaltaisesta toiminnasta vastaa toiminnanjohtaja.

LIITE 4 Palautelomake

1. Minkä koit oppaassa hyväksi/hyödylliseksi?

---

2. Minkä koit oppaassa huonoksi/epäselväksi?

---

3. Mitä muuta palautetta haluat antaa /haluat sanoa lääkehoito-oppaasta?
